

Innkalling og sakliste til verdensarvrådsmøte 20.04.20 kl.1200-1500.

Nettmøte.

Sakliste

Sak 07/20 Oppsummering av høringsuttalelser til utkast til Forvaltningsplan for verdensarven Røros bergstad og Circumferensen.

Utkastet til Forvaltningsplan for Røros bergstad og Circumferensen ble sendt på høring den 28.10.2019 med høringsfrist til den 01.03.2020. Antall tilskrevne høringsinstanser var 42 (vedlagt).

Fra mange av høringsinstansene er det nedlagt et betydelig arbeid i utarbeidelsen av høringsnotatene, noe som er svært nyttig for at forvaltningsplanen skal «stå seg» over lang tid, og at det legges et godt grunnlag for gjennomføring av tiltak.

Etter innspill fra både Røros og Holtålen kommuner, ble høringsfristen utsatt til den 03.04.2020. På grunn av Corona-pandemien, er flere kommunestyremøter utsatt. Røros kommune behandlet planen i kommunestyret den 26.03.20. Holtålen kommune behandlet planen i formannskapet den 02.03.20, og vil behandle planen i førstkommende kommunestyre. Engerdal kommune behandlet planen i formannskapet den 03.04.20 og i kommunestyret den 14.04.20. Os kommune behandlet planen i formannskapet den 12.03.20 og vil behandle planen i kommunestyret den 30.04.20.

Tolga kommune behandlet planen i formannskapet den 02.04.20 og behandler den i kommunestyret den 27.04.20.

Innlandet fylkeskommune behandlet planen i hovedutvalg for kultur den 01.04. og vil behandle planen i fylkesutvalget den 21.04.20

Trøndelag fylkeskommune behandlet planen i hovedutvalg for kultur og hovedutvalg for næring den 04.02. og i fylkesutvalget den 14.02.

Pr.03.04. er det mottatt høringsuttalelser fra;

Statsbygg

Røros museum og Historielag

Haltdalen historielag

Os-brakkas venner

Røros kommune

Harald Lundstedt

Innlandet fylkeskommune (fylkesutvalget)

Trøndelag fylkeskommune (fylkesutvalget)

Holtålen kommune (formannskapet)

Engerdal kommune (formannskapet)

Os kommune (formannskapet)

Tolga kommune (formannskapet)

Mist-Rørosmuseet

Nasjonalparkstyret for Gutulia og Femundsmarka
Nasjonalparkforvalteren for Forollhogna nasjonalpark
Dr. ing. Åse Berg

På utsendelsesdato for sakspapirene mangler det uttalelser fra en god del høringsparter, f.eks. Musea i Nord-Østerdalen, Destinasjon Røros og Sametinget. Det er sannsynlig at dette skyldes den ekstraordinære situasjonen vi er oppe i, og det er koordinators ønske at ettersendte høringsuttalelser får anledning til å gi sitt besyv med, slik at de kan føle eierskap til forvaltningsplanen når den foreligger ferdig.

Koordinator har utarbeidet et oppsummeringsdokument basert på de innkomne uttalelsene. Dokumentet er vedlagt saken.

I hovedsak kan uttalelsene oppsummeres slik;

Forvaltningsplanen er godt mottatt, og høringspartene mener at planen vil bli et viktig styringsdokument for verdensarvforvaltningen framover.

Sett fra koordinators side er de viktigste innspillene:

- Det er stor oppslutning om forslaget om å opprette en stilling som kulturminneforvalter i Circumferensen.
- Det er også oppslutning om å etablere en ordning for å kunne bidra til å skjøtsel av de viktigste kulturlandskapene innenfor verdensarvområdet.
- Det er kommet forslag på at objekter som i dag er oppsluttende verdier i Circumferensen, oppgraderes til objekter med verdensarvstatus. Dette gjelder grenda *Narjordet i Os kommune*, hvor blant annet ferdasgården *Oddentunet* inngår og *Eidet og Dragås smeltehytter i Holtålen kommune*.
- Fra Mist-Rørosmuseet er det fremmet forslag om å tolke beskrivelsen av de enestående universelle verdiene (OUV) fra nominasjonen i 2010, til å kunne omfatte den sør-samiske kulturen og den samiske virksomheten innenfor Circumferensen. Denne er i dag betraktet som en såkalt «sideordnet fortelling», altså en kultur som har utviklet seg parallelt og med og under gjensidig påvirkning mellom denne kulturen og Røros Kobberverks aktiviteter og samfunnsbygging i området. Den samiske kulturen er ikke definert inn i verdensarven pr. i dag.
- Mist-Rørosmuseet fremmer forslag om å konkretisere forsknings- og kunnskapsbehov knyttet til verdensarven.
- Både Røros kommune og Mist-Rørosmuseet ønsker en bredere tilnærming til klimaproblematikken, både klimaendringenes virkning på hus, anlegg og arealer i verdensarven, men også hvordan forvaltningen av verdensarven kan bidra positivt til å være en del av løsningen på klimautfordringen.
- Mist-Rørosmuseet fremmer forslag om et nytt kapittel som beskriver verdensarvens betydning for samfunnsutvikling og verdiskaping i regionen.
- Uttalelsen fra Røros kommune synliggjør dilemmaene lokale myndigheter har når verdensarvhensyn skal tas ved ny bruk av arealer, byrom, bygninger og landskapsrom. Kommunen og flere høringsinstanser peker på behovet for at det

gjøres gode konsekvensvurderinger før tiltak som kan påvirke verdensarvverdiene igangsettes.

Verdensarvkoordinator vil for egen del påpeke at prinsippet om «samlet påvirkning» må legges til grunn ved slike konsekvensutredninger, slik at en ikke får en utilsiktet langtidseffekt på verdensarvverdiene som en følge av en rekke mindre, og i seg selv ubetydelige enkeltvedtak.

- Begge fylkeskommunene peker på at planens ambisjonsnivå er svært høyt, og at en bør foreta en «spissing» og en ytterligere prioritering på årsbasis.
- Begge fylkeskommunene påpeker at det er viktig at forslagene til tiltak i forvaltningsplanen koordineres med både regional plan for Røros bergstad og Circumferensen og de regionale kulturminneplanene.

I vedlegg 1 til saklista er det gjort en oppsummering av alle høringsinnspillene.

Videre prosess fram mot ferdig forvaltningsplan

Som påpekt innledningsvis er det kommet mange og gode høringsuttalelser, og i store trekk vil det styrke planen å hensynta disse og innarbeide dem i plandokumentet.

Forhåpentligvis vil det litt forsinket (i løpet av april) komme noen flere uttalelser fra institusjoner som er svært sentrale i verdensarvbeidet, slik at disses uttalelser også kan hensyntas. Faggruppa har et planlagt møte den 7. mai. Høringsuttalelsene vil være tema også på dette møtet.

Det vil også være behov for å sammenkalle/engasjere arbeidsgruppa for forvaltningsplanen, bl.a. for å utmeisle de etterspurte **strategiene** som skal binde sammen målsettingene og tiltaksplanen. Det må også skje i første halvdel av mai (før 17. mai)

Det er pekt på noen målkonflikter mellom verdensarvhensyn og andre samfunnshensyn. Det er viktig at dette omtales, men samtidig være bevist på at forvaltningsplanens hovedhensikt er å ivareta og styrke verdensarvverdiene, og å vise hvordan det kan gjøres.

For de konkrete forslagene om å innlemme Eidet-Dragås, Narjordet og den sør-samiske kulturen i verdensarven, må dette tas inn i tiltaksplanen. Så fram statsparten (Riksantikvaren og klima- og miljødepartementet) ikke aviser forslagene, må det settes i gang et utredningsarbeid som kan føre fram til disse endringene.

Den reviderte og ferdige forvaltningsplanen vil så kunne vedtas endelig på verdensarvrådsmøtet den 29. mai!

Innstilling;

Verdensarvkoordinators oppsummering av høringsuttalelsene til Utkast til forvaltningsplan for verdensarven Røros bergstad og Circumferensen tas til etterretning.

Høringsuttalelser som kommer inn i løpet av april, hensyntas i det videre arbeidet.

Det forutsettes at innspillene i høringsuttalelsene så langt mulig innarbeides i planen, og at en revidert og ferdig versjon av planen legges fram til vedtak i verdensarvrådets møte den 29. mai.

Vedtak;

Sak 08/20 Markering av 40 år for innskrivingen av verdensarven Røros bergstad på verdensarvlista og 10 år for utvidelsen til verdensarven Røros bergstad og Circumferensen.

Det første arrangementet i jubileumsåret gikk av stabelen den 17. februar, med avduking av verdensarvplakett i Tufsingdalen samtidig med at lasskjørerne passerte på vei mot Martnan. Det ble et vellykket arrangement, og en god start.

Verdensarvrådets invitasjon til Kongehuset om å delta på arrangement ved avduking av verdensarvplakett på Malmplassen den 27. august ble takket nei til.

I tildelingen av midler til verdensarven fra riksantikvaren, er det avsatt kr. 250000 til jubileumsarrangementer. Fra tidligere er det tildelt kr. 50000 fra Hedmark fylkeskommune (2019)

Så kom Coronaen!

Det neste arrangementet var planlagt til lørdag den 13. juni, med avduking av plakett på Femundshytta. Det er arrangementsforbud fram til den 15. juni, så denne datoen er ikke lenger aktuell.

De øvrige planlagte arrangementene får vi bare avvente til etter at regjeringen den 1. mai kommer med nye retningslinjer om arrangementer etter 15. juni.

Forutsatt at arrangementsforbudet ikke blir forlenget, vil det være mulig å gjennomføre de øvrige arrangementene som planlagt. Avdukingen på Femundshytta utsettes til juli/august.

Da Coronatiltakene ble iverksatt den 13. mars, ble planleggingen av den nordiske riksantikvarsamlingen på Røros i dagene 22.-25. august ble foreløpig innstilt. Riksantikvarens planleggingsteam har lovt å komme tilbake til oss med beskjed om dette så fort som mulig etter påske.

På faggruppemøtet den 7. mai vil forhåpentligvis flere ting være avklart, slik at planleggingen av arrangementer kan gå videre.

Innstilling;

Planleggingen av arrangementene for 40- og 10-årsmarkeringene gjenopptas i henhold til myndighetenes løpende tilrådinger i forhold til Corona-situasjonen.

Vedtak;

Sak 09/20 Verdensarven digitalt

Innlandet fylkeskommune arbeider sammen med Gävleborg-regionen i Sverige med en prosjektsøknad rettet mot Kreativt Europa. Kreativt Europa er EUs støtteprogram for alle kulturelle og kreative sektorer.

Målet med prosjektet er å undersøke nye måter å formidle den europeiske verdensarven på ved hjelp av innovativ digital teknologi. Innlandet fylkeskommune arbeider sammen med Anno museum, avdeling Nord-Østerdalsmusea. I tillegg er også spill og VR-bransjen på Hamar involvert i prosjektet. Med Anno museum som hovedaktører ønsker en å kunne finne gode historier og tema fra Cirkumferensen som egner seg til formidling og teste ut dette i prosjektet.

Amund Steinbakken fra kulturavdelingen i Innlandet fylkeskommune er prosjektleder for arbeidet, og vil orientere om prosjektet og progresjonen i arbeidet slik det ser ut pr. i dag.

Se for øvrig vedlegg om saken.

Seniorrådgiver Amund Steinbakken fra Innlandet fylkeskommune vil gi en orientering om prosjektet i møtet.

Innstilling; Saken legges fram uten innstilling

Vedtak;

Sak 10/20 Verdensarvrådets hjemmeside – oppgradering?

Verdensarvrådet har siden oppstarten i 2011 hatt sin egen hjemmeside; www.verdensarvradet.no. Hjemmesida ble i sin tid laget av Frontal AS (Nå Ren Røros Digital). Hjemmesidas hovedfunksjon var nok opprinnelig ment som det stedet der det ble løpende orientert ut mot publikum om hva som skjer i verdensarvarbeidet. Slik fungerer den ikke pr. i dag. I sittende verdensarvkoordinators funksjonsperiode har hjemmesida i all hovedsak blitt kun blitt brukt til å legge ut møteinnkallinger, sakslister og referater fra møtene i verdensarvrådet og faggruppa.

Hjemmesida er lite besøkt. Drifting av sida koster pr. i dag kr. 7000/år.

Ren Røros digital har gitt et tilbud på oppdatering av hjemmesida på kr. 45000.

Vurdering

Aktuelle tema

Verdensarvrådet og faggruppa for verdensarven Røros bergstad og Circumferensen har totalt sett et høyt aktivitetsnivå, er involvert i mange prosjekter og tiltak i verdensarven. Slik sett er det nok av stoff som kan legges ut, og som ellers ikke kommer ut som nyhetssaker i andre media i det løpende arbeidet. Dette kan f.eks. dreie seg om tildelinger av midler, prosjekter som er på gang av typen besøkssenter Oddentunet, ny verdensarvutstilling på

verdensarvsenteret, aktiviteten i Uthusprosjektet, saker som debatteres, bøker med spesiell relevans for verdensarven, verdensarvforum og nordiske verdensarvsamlinger, oppfølging av forvaltningsplan og regional plan m.m.

Andre hjemmesider med verdensarvtema

Både kommunene, fylkeskommunene og verdensarvsenteret har i dag omtaler av verdensarven på sine hjemmesider. Rørosmuseets-Verdensarvsenterets hjemmeside, www.verdensarvenroros.no er svært informativ og fint utformet, men har ingen nyhetsfunksjon for det som skjer løpende i verdensarven. Røros kommunes hjemmeside www.roros.kommune.no/verdensarven er bredt anlagt med faktaopplysninger. Hjemmesida har en fin nyhetsfunksjon, og fungerer fint for verdensarvsaker som berører Røros. For fylkeskommunene og kommunene Tolga, Os, Holtålen og Engerdal, er nyhetsfunksjonen knyttet til hva som skjer i respektive kommuner/fylkeskommune. Også Destinasjon Røros har eget oppslag på verdensarven, <https://www.roros.no/bergstaden-roros-feirer-40-ar-med-verdensarvstatus/> og oppdateres jevnlig.

I sum er det slik koordinator ser det ingen hjemmeside som gir publikum en oversikt over hva som skjer i verdensarvarbeidet i hele Circumferensen i dag. Det bør vi ha!

Drift av hjemmeside

Koordinator må være ansvarlig redaktør for ei ny hjemmeside, og sørge for at det leveres nyhetsstoff. Hvis dette skal fungere over tid, må det finnes rom økonomisk for å bistå koordinator, f.eks. i størrelsesorden 1 dag pr. måned. I et startår vil det være realistisk å regne med at dette vil ha en prislapp på minimum kr. 50000/år. I så fall må dette innarbeides i driftsbudsjettet til koordinator fra 2021. Hvor en slik tjeneste evt. skal kjøpes må det sees nærmere på.

Innstilling; Koordinator får mandat til å jobbe videre med hjemmesideproblematikken, og legger fram et forslag til oppdatering av dagens hjemmeside og drift av en ny og oppdatert hjemmeside på verdensarvrådsmøtet den 29. mai.

Vedtak:

Eventuelt

Orienteringssaker

Om kulturminneforvalter i Circumferensen v/koordinator

